

ČTVRTLETNÍK PRO SBOROVÉ UMĚNÍ

CANTUS

Miroslav Košler
Jiří Štrunc jubilantem
František Xaver Richter
Janáčkův Otčenáš
Dostalíkovo sborové jaro

Jubilant Miroslav Košler (*1931)

V dubna 1970 jsem nastoupil jako zaměstnanec (do té doby absolvent hutnické průmyslovky na Kladně a amatérský zpěvák smíšeného sboru Souboru písní a tanců Josefa Vycpálka) do profesionálního sborového tělesa „Pražský mužský sbor FOK“, kde vedle svých dalších spolupracovníků (J. Pěničika, J. Kouta, E. Fischera) byl hlavním sbormistrem právě Miroslav Košler.

Strávil jsem v tomto tělese plných sedm let a zažil jsem zde nejen vysokou školu sborového zpívání, ale také jedno z nejkrásnějších období svého života vůbec.

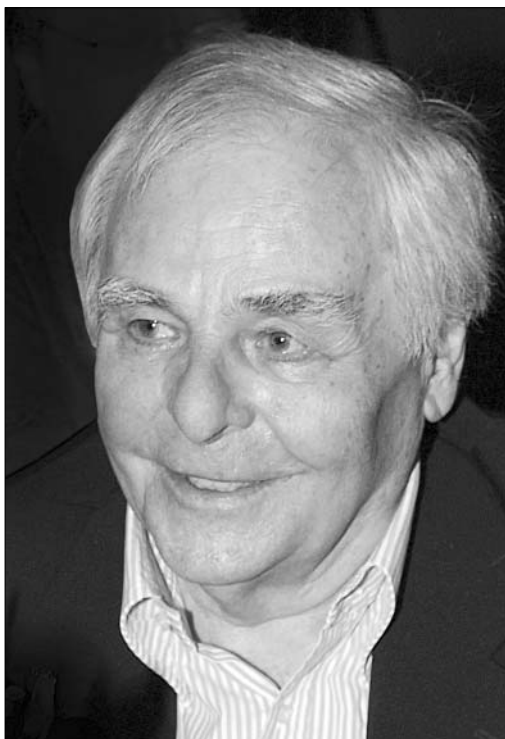
Vzhledem k tomu, že Miroslavu Košlerovi bude v letošním roce 80 let, rád jsem se ujal pro časopis UČPS „Cantus“ příjemného rozhovoru o umělecké dráze tohoto našeho významného sbormistra, a troufám si říct, i svého dlouholetého přítele...

Miroslave, jaké byly Tvoje muzikantské začátky a kdy ses rozhodl být sbormistrem?

Narodil jsem se v muzikantské rodině, můj otec byl violistou opery Národního divadla, matka zpěvačkou s absolutním sluchem. Hlavně to však byl bratr Zdeněk, který s úspěchem prošlapával cestu tři roky přede mnou a byl mi celý život znamenitým učitelem a rádcem. Téma hudby bylo základem našeho rodinného života, z něho jsem se nemohl, a nikdy ani nechtěl, vymanit.

První „profesionální“ zkušenosti jsem získával už v pěti letech jako zpěváček dětského sboru Jana Kühna, který se o dvacet let později stal spolu s Mehodem Doležilem jedním z mých učitelů. Osud mi tehdy dopřál i možnost poznat osobně i takové velikány sbormistrovské scény, jakými byli Jan Šoupal a Vojtěch Bořivoj Aim.

Jako vrstevník první poválečné sbormistrovské generace jsem se stal sbormistrem tehdejšího souboru ČKD Praha a vystudoval tento obor na Akademii múzických umění. Ještě během studia mne šťastná náhoda přivedla na čtyři sezóny do čela komorního orchestru činohry Národního divadla v Praze. Více než samotnou praxi s orchestrem jsem později vždy oceňoval prostředí tehdejšího hvězdného hereckého

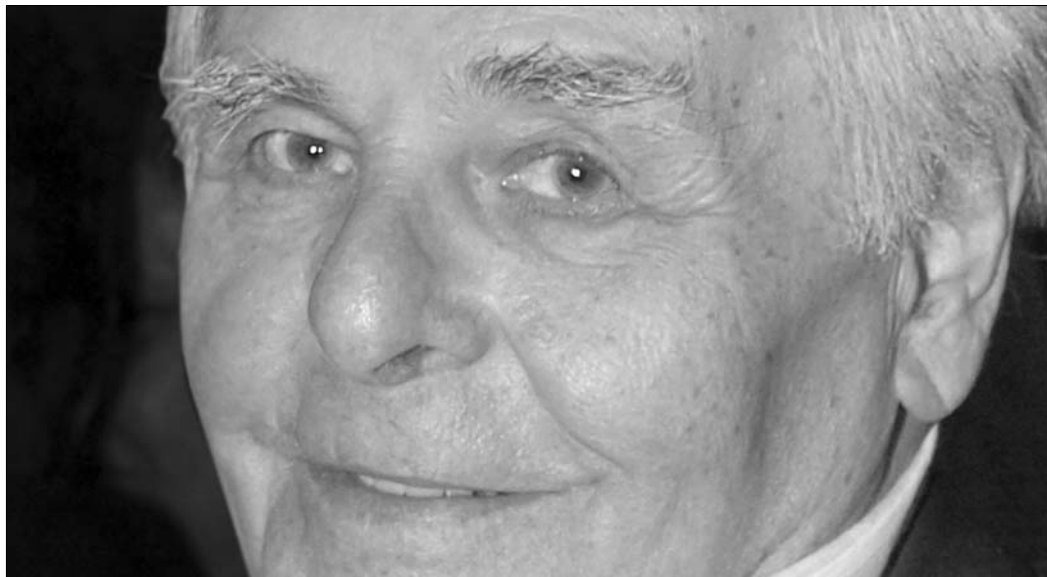
Miroslav KOŠLER

Foto: Karel Kašák

obsazení naší první scény, které pro mne bylo nenahraditelným setkáním s profesionalitou a jejími neúprosnými zákony a režimem.

Jaký byl Tvůj vstup na profesionální sbormistrovskou dráhu?

Moji další činnost ve sboru ČKD Praha, nynějším Pražským smíšeným sborem poznamenalo vzácné přátelství s Petrem Ebenem a Zdeňkem Lukášem, později pak Antonínem Tučapským. Setkání s jejich tvorbou a možnost její často prvotní interpretace určilo trvale moji zálibu a celoživotní nasměrování k soudobé hudbě. Zkušenosti v této oblasti jsem později uplatnil v dlouholeté spolupráci s Pěveckým sborem Československého rozhlasu po boku znamenitého člověka a vynikajícího sbormistra Milana Malého.

Na základech někdejšího Armádního uměleckého souboru jsem jako profesionální těleso vybudoval Pražský mužský sbor. Po několika sezonách působení při Symfonickém orchestru FOK nastoupil PMS svoji samostatnou éru. Kromě repertoáru a capella se sbor dobře uplatnil také ve spolupráci s předními orchestry a operními scénami doma i v zahraničí. Profesionální působení mužského sboru má však značné repertoárové omezení, a tak se vzácné obory tenorů a basů časem rozplynuly do profesionálních těles smíšených.

Co považuješ za vyvrcholení Tvé sbormistrovské dráhy?

V té době začala moje dodnes trvající umělecká spolupráce se světovými dirigenty na dílech Brahmse, Wagnera, Berlioze, Schönberga, Stravinského, Šostakoviče a dalších velikánů. Mít možnost partnersky se podílet na úvahách nad těmito partiturami s osobnostmi, jakými jsou dirigenti Zubin Mehta, Kent Nagano, Giuseppe Sinopoli, Ricardo Mutti, je umělecky a lidsky nezapomenutelný zážitek.

Jedním z posledních bylo nastudování Mahlerovy 8. symfonie s Pražským filharmonickým sborem k provedení se San Francisco Symphony Orchestra pod taktovkou Michaela Tilsona Thomase a příprava tohoto díla na kompletní Mahlerovský cyklus pro Berlínské symfoniky s Pierrem Boulezem. Tato práce mi přinášela nové zkušenosti, které jsem pak zúročil na prestižních koncertních pódích a operních scénách jako Pražské jaro, Dresdner Musikfest piele, Bruckner Musikfestival Linz,

Hollandfestival, Bodensee Musikfestival, milánská La Scalla, Semper Oper, Frankfurter Oper a mnoho dalších v Evropě, Japonsku nebo USA.

Byl jsi činný i v porotách jak tuzemských, tak především v zahraničních, můžeš nám tuto Tvou činnost přiblížit?

Cennou uměleckou zkušenost pro mne znamenala bezmála čtyřicet let trvající práce v porotách mezinárodních sborových soutěží v mnoha evropských zemích. Setkal jsem se tu s bohatým, jinak těžko dostupným repertoárem řady vynikajících sborů, také však s pro mne novými interpretačními směry a postupy. Zkušenosti z této činnosti jsem zúročil už v pětadvaceti ročníkách sborové soutěže Praga Cantat, jejímž jsem uměleckým ředitelem.

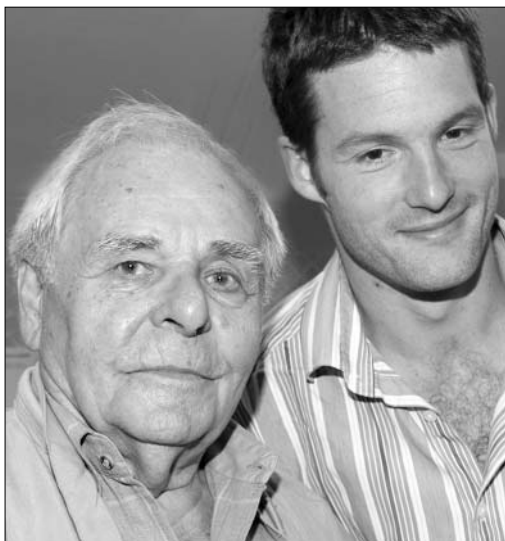
Práce v porotách je i výbornou školou pro odbornou komunikaci, bez níž si sbormistrovu práci nedovedu vůbec představit. Je dobře známo, že věhlas ani nejlýše dosažená meta není zárukou, že umělec bude také dobrým pedagogem či porotcem. Jak nejednoduché je vyslovit svůj názor, či udělit radu zejména neúspěšným!

Také, pokud vím, jsi byl dlouhá léta činný i pedagogicky?

Za léta své učitelské praxe na Konzervatoři a Pedagogické fakultě UK Praha jsem si už vytvořil pevnou škálu odvětví, která je třeba u studentů rozvíjet. Manuální schopnost, sluchovou jistotu, nebo hru na nástroj pokládám za bezpodmínečnou

nástupní vybavenost ke studiu i ke kariéře. Kromě toho hledám v talentu budoucího dirigenta vlohu, aby svým pohybem, pohledem, výrazem, zkrátka celou svou osobností uměl hudbu probudit. Dát jí smysl a určit její proud. Ne se jí pouze poddávat a gestem ji následovat. To spíše patří do oboru klasického baletu – ladné pohyby na danou hudbu. Musím cítit, že v tom člověku je jistý velitelský moment, že umí určit, kdy hudba vznikne a jaká bude, přivítivost sboru, charisma, apod. Oceňuji suverenitu, ale pozor na „machry“, u kterých pár lekcí trvá, než se zjistí, kdo koho vlastně bude učit. Zdaleka to však není jenom o manuální stránce toho povolání. Je to především otázka psychologie práce s lidmi a tady je třeba, aby vztah učitel - žák byl hluboce věrohodný. Mám tu na mysli obtížnost, s jakou se dá obsah a smysl hudby vyjádřit slovy. Je to pro mne výzva, jak probudit v člověku porozumění silám přírody i ducha, zamyslet se nad otázkou zrození a smrti, jevem nenávisti a lásky, naděje a víry... Bez těchto pocitů a jejich hloubky nelze hudbu ani vnímat, natož tvořit.

V širším kontextu chápu vliv pedagoga jako trvalého ukazatele cesty, tedy i poté, co se za posluchačem zavou dveře ústavu. Jsem rád, když mě i po létech zavolá posluchač a chce znát můj názor eventuálně i na věc, která se nutně nemusí vůbec týkat hudby. Já jsem v tomto smyslu měl veliké štěstí a obrovskou oporu ve svém bratrovi, v našem vzájemném vztahu. Když jsem si s čímkoli nevěděl rady, vždycky byl na dosah... Zkuste si ve třiceti čtyřiceti letech zavolat svému konkurentovi, který už má onu skladbu v praxi ověřenou a vy byste se chtěl dozvědět, jak se to vlastně dělá – to prostě nejde. Musíte si poradit sám. A já jsem rád, že mohu svým žákům, dnes už většinou renomovaným kumštýřům, trochu nahradit to, čeho jsem si vždycky cenil a co jsem měl v osobnosti svého bratra.

Žák profesora Košlera, Jiří Petrdlík, převzal místo dirigenta Pražského smíšeného sboru.

A jaké máš ještě plány do budoucna?

Nejsrdečněji prý se Bůh zasměje, když začneme plánovat... Ještě však stále učím a vychutnávám si osvěžující příležitosti kontaktu s mladými, zvědavými lidmi. Mám dosud i čest podílet se jako stálý hostující sbormistr na práci Pražského filharmonického sboru, na jehož koncertu mi byla v prosinci minulého roku udělena medaile Artis Bohemiae Amicis za moji celoživotní uměleckou a pedagogickou činnost. Jsem šťasten, že jsem toto vyznamenání z rukou ministra kultury mohl převzít u příležitosti provedení Honeggerovy Vánoční kantáty na pódiu Rudolfiny a nikoliv v domově důchodců.

Děkuji, Miroslave, za rozhovor, a přeji Ti především hodně zdraví a ať se Ti Tvé plány všechny splní!

MICHAL SPIRIT

Dirigent Miroslav Košler se svým Pražským smíšeným sborem.